

ZAPALENIE WĄTROBY

Ostatnio coraz częściej słyszy się o wirusowym zapaleniu wątroby, zwłaszcza w związku z odkryciem nowych wirusów, które mogą wywoływać stan zapalny w wątrobie. Warto zatem przyrzeć się bliżej objawom i przyczynom zapalenia wątroby.

Objawy zapalenia wątroby z początku przypominają objawy grypy: bóle głowy, stawów, osłabienie, nudności, wstręt do alkoholu i papierosów, wzdęcia, biegunki i zaparcia. Objawom tym towarzyszy ból pod prawym łukiem żebrowym. Ból z czasem przenosi się na całe podżebrze, na skórze pojawia się swędząca, pokrzywkowata wysypka, może również wystąpić lekka gorączka. W następnej fazie choroby gorączka znikną, żółkną twardówki oczu i skóra a mocz ciemnieje. Stolec ulega odbarwieniu, a w niektórych wypadkach powiększa się śledziona i węzły chłonne karkowe.

PRZYCZYNY

Pośród znanych medycynie przyczyn, wymienić można wirusy, bakterie, pasożyty i leki. Wirusy, będące najczęstszą przyczyną zapalenia wątroby, dzieli się na siedem typów. Wirus typu A jest przyczyną dobrze znanej żółtaczki pokarmowej. Po namnożeniu się w przewodzie pokarmowym, wirus przenosi się do wątroby i powoduje liczne objawy: senność, osłabienie, brak apetytu, bóle żołądka i wątroby. Wirus ten przenosi się na drodze pokarmowej, na przykład poprzez wodę, potrawy, napoje jak i bliski kontakt z osobami zakażonymi. Zarazki mogą być przeniesione przez muchy, co jest najczęstszą przyczyną epidemii tej choroby. Sama choroba trwa od sześciu do pięćdziesięciu dni. Kolejnym typem wirusa jest wirus zapalenia wątroby typu B. Tym wirusem można zarazić się przez krew. Dlatego też wszelkie mikroskopijne uszkodzenia skóry mogą być potencjalną bramą dla zarazków przenoszących się w ślinie, moczu, stolcu, nasieniu, krwi bądź osoczu. Ze względu na powyższe, ryzyko zakażenia jest największe podczas stosunków płciowych. Pewne ryzyko stanowią również zabiegi chirurgiczne, dentystryczne, wykonywanie tatuażu czy akupunktura. Choroba ta jest bardzo zaraźliwa, dlatego osoby zakażone mogą przenosić wirusy na długo przed zdiagnozowa-

niem choroby i nawet do trzech miesięcy po wyleczeniu. Wirusowe zapalenie wątroby typu B trwa do pół roku i istnieją skuteczne szczepionki przeciw tej chorobie.

Drogą krwi przenosi się również dużo bardziej niebezpieczny, a odkryty dopiero w 1989 roku, wirus zapalenia wątroby typu C. Zapalenia wątroby typu C nie uznaje się za chorobę przenoszoną drogą płciową – ry-

przenosi się poprzez ślinę, kał i łzy. Istotny jest fakt, że wirus typu D może namnażać się wyłącznie w organizmie uprzednio zakażonym wirusem zapalenia wątroby typu B - dlatego też jest dosyć rzadko spotykany. Wirus ten nasila objawy zapalenia wątroby typu B. Wirus typu E występuje głównie w Azji południowo-wschodniej. Chociaż nie istnieje skuteczna szczepionka, przed wirusem można bronić się tak, jak przed wirusem A. Wirus typu G z kolei przenosi się podobnie do wirusa C. Najczęściej we krwi zakażonego nie występują również przeciwciała (występu-

dawna częstą przyczyną zarażenia była transfuzja krwi – jednak obecnie ryzyko jest znikome dzięki metodom wykrywania wirusów zapalenia wątroby we krwi.

POWIKŁANIA

Wirusowe zapalenie wątroby może potoczyć się dwojako. Ostre zapalenie wątroby w rzadkich przypadkach może przejść w stan chroniczny. W tym wypadku, stan osoby chorej szybko się pogarsza. Dochodzi do senności, następnie zamroczenia świadomości, utraty przytomności i z czasem – zgonu. Proces ten najczęściej dotyka alkoholików. Jeżeli chodzi o osoby zakażone wirusem typu B, szansa wynosi 10-15%, a w przypadku osób zakażonych wirusem C – 33%. Do dzisiaj nieznane są przyczyny tego procesu.

Drugą możliwą ścieżką rozwoju zapalenia wątroby jest przewlekłe zapalenie wątroby. Może trwać przez wiele lat i przebiegać bez żółtaczki. Jeżeli zostało wywołane lekami, to po odstawieniu leków istnieje duża szansa na ustąpienie objawów. Jeżeli jednak zostało wywołane wirusem B, C lub D, może doprowadzić do marskości wątroby.

JAK UCHRONIĆ SIĘ PRZED WIRUSOWYM ZAPALENIEM WĄTROBY?

Hepatitis A: należy dbać o higienę ciała, jak i przestrzegać higieny przy jedzeniu i picu. Zastosowanie gammaglobuliny może również doprowadzić do uodpornienia biernego.

Hepatitis B: istnieje skuteczna szczepionka.

Hepatitis B i C: unikać wykonywania zabiegów lekarskich i przetaczania krwi, chyba że jest to konieczne. Używać prezerwatyw przy stosunkach płciowych. Nie wstrzykiwać narkotyków i nie tatuować się.

Jak leczyć?

Najpierw zapalenie wątroby należy potwierdzić badaniem krwi. Pozwala to również na określenie konkretnej postaci choroby. Zapalenie wątroby typu B w dziewięciu na dziesięć przypadków kończy się całkowitym wyleczeniem, w przypadku wirusa typu A – prawie zawsze. Zapalenie wątroby typu B i C można leczyć interferonem i rybawiryną. (paf)

JAK MOŻNA SIĘ ZARAZIĆ WIRUSEM ZAPALENIA WĄTROBY TYPU C?

- Podczas operacji i zabiegów chirurgicznych
- Podczas zabiegów stomatologicznych
- Podczas dializ i transfuzji
- Podczas zabiegu usuwania znamion
- Poprzez zastrzyk
- W salonie fryzjerskim, w salonie tatuażu, podczas akupunktury
- Przy przekłuwaniu uszu
- Podczas stosunku seksualnego (szansa zakażenia wynosi jednak 1-3%)
- Podczas czyszczenia sprzętu, zwłaszcza medycznego
- Podczas manikiuru, pedikiuru
- Przyjmowanie dożylnie narkotyków, środków dopingujących
- Podczas przeszczepu narządu, bądź w wyniku przyjmowania produktów krwiopochodnych
- Podczas udzielania pierwszej pomocy przy niezachowaniu odpowiednich środków bezpieczeństwa.

zyko zakażenia jest stosunkowo niskie. Choroba jest ciężko wykrywalna, gdyż wirus może rozwijać się bezobjawowo od 5 do 35 lat. Nie leczona wystarczająco wcześnie, może doprowadzić do marskości wątroby i raka wątroby. Zapaleniu wątroby często mogą towarzyszyć choroby autoimmunologiczne. Skuteczność leczenia zależy od genotypu wirusa i przy najczęściej spotykanym w Polsce genotypie 1B wynosi ok 56%. Wirus zapalenia wątroby typu D z kolei może być przenoszony przez krew, spermę i śluz szyjkowy, jednak nie

ją w około 25% przypadków), co utrudnia identyfikację tego wirusa. Nie powoduje on jednak żadnych stanów chorobowych. Podejrzewano również istnienie wirusa zapalenia wątroby typu F, jednak ostatecznie obalono tę tezę.

RYZIKO ZACHOROWANIA

Grupą największego ryzyka są lekarze, pielęgniarki i laborantki, z powodu nierzadkiego kontaktu z potencjalnie zakażoną krwią lub kałem. Dużym ryzykiem obciążeni są również narkomani i homoseksualiści. Do nie-